

ДО ПІДСУМКІВ МІЖНАРОДНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ФОРУМУ В АКАДЕМІЇ

М.С. Слободяник

Сьома Міжнародна науково-практична конференція «Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики» відбулася в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв (НАКККіМ) 25-27 травня 2010 року. Матеріали цієї конференції традиційно надруковані у спеціальному науковому збірнику¹.

У роботі конференції шляхом проголошення доповідей і публікацій взяли участь 178 фахівців, що представляють Україну, Росію, Білорусь.

Поміж учасників конференції представники 15 міст України. 20 російських фахівців представляли 9 міст: Москву, Саратов, Краснодар, Томськ, Казань, Тюмень, Орел, Улан-Уде, Уфу. Найбільшу активність серед російських учасників продемонстрували колеги з Краснодару (6 учасників), Казані, Тюмені та Улан-Уде (по три учасники). Традиційно найбільш активну участь у конференції взяли вчені НАКККіМ – 29 і НБУВ – 27 учасників. Значний інтерес до конференції проявили представники ХДАК-15, РДГУ-11 Національної металургійної академії України, м. Дніпропетровськ – 7, УНДІАСД – 6 учасників. Слід відзначити зацікавлену участь у роботі конференції представників відомих наукових і освітніх установ: Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Інституту історії України НАН України, політехнічних університетів Києва, Львова, Одеси. Серед доповідей були заслухані результати наукових студій переможців VI Всеукраїнської наукової студентської конференції «Актуальні проблеми сучасного документознавства», яка традиційно організується НАКККіМ.

Програма конференції включала проведення двох пленарних засідань, роботу шести секцій і «круглого столу».

1. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25-27 травня 2010 р./ наук. ред. : М.С. Слободяник, Г.В. Власова. – К., 2010. – 300 с.

Відкриваючи конференцію, ректор НАКККіМ професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки В.Г. Чернець ознайомив учасників форуму з діяльністю Академії, її здобутками в царині підготовки і підвищення кваліфікації працівників культури.

Привітала учасників конференції і заступник Міністра культури і туризму України О.Г. Бенч.

На першому пленарному засіданні було заслухано 30 доповідей.

Проректор НАКККіМ із наукової роботи, член-кореспондент Академії мистецтв України доктор філософських наук, професор В.А. Бітаєв ґрунтовно проаналізував наукові здобутки Академії, її різноманітну видавничу діяльність, роботу докторантури, аспірантури і спеціалізованих учених рад. Зокрема, він відзначив, що за два роки роботи у спеціалізованій раді з документознавства і архівознавства відбувся захист п'яти кандидатських дисертацій викладачів кафедри документальних комунікацій НАКККіМ. Перший проректор Академії, кандидат педагогічних наук, заслужений працівник освіти України, доцент Г.В. Власова зупинилася на змінах, що відбуваються в діяльності науково-методичної комісії з культури Міністерства освіти: науки України, яку очолив професор В.Г. Чернець. Зокрема, відзначила, що робоча група, яку очолює професор М.С. Слободяник, уже почала роботу над новим стандартом освіти за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність», освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр. Г.В. Власова запропонувала учасникам конференції активно долучитися до цієї роботи.

У доповіді доктора історичних наук, професора М.С. Слободяника детально проаналізовані сучасні тенденції розвитку українського бібліотекознавства. Доповідач ґрунтовно висвітлив результати досліджень наукових шкіл, що сформувалися під керівництвом О.С. Онищенка, Л.А. Дубровіної, В.О. Ільганаєвої, М.С. Слободяника, Н.М. Кушнарєнко, А.С. Чачко, а також позитивно оцінив віднесення бібліотекознавства до соціально-комунікаційних наук, що є важливим чинником її подальшого розвитку.

У доповіді заступника директора Інституту історії України НАН України, доктора історичних наук, професора Г.В. Боряка проаналізований комплекс теоретичних, методичних і організаційних проблем, що виникли при підготовці електронних енциклопедичних ресурсів історичної науки в Україні. Генеральний директор Національної парламентської бібліотеки України Т.І. Вилежаніна розглянула сучасні проблеми державної реєстрації документальної спадщини в Україні, як важливого чинника її збереження й активізації використання. Директор ДНСГБ НААНУ, доктор сільськогосподарських наук, професор В.А. Вергунов зупинився на висвітленні багатогранного досвіду бібліотеки з інформаційного супроводу наукового забезпечення агропромислового виробництва України. Директор Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича КНУ ім. Тараса Шевченка, професор НАКККіМ, кандидат історичних наук О.Г. Кириленко детально проаналізував теоретичні засади і досвід організації функціонування електронної бібліотеки в університеті. Заступник директора НБУВ, доктор історичних наук В.М. Горовий розглянув вплив інформаційних технологій на основні напрями функціонування сучасної бібліотеки. Директор інституту рукопису НБУВ, член-кореспондент НАН України Л.А. Дубровіна обґрунтувала необхідність створення

біографічного словника бібліотекознавців і бібліотечних діячів України. Вона виклала оригінальну методику виконання цієї важливої роботи.

Завідувач кафедри національної металургійної академії України м. Дніпропетровська, доктор історичних наук, доцент О.В. Михайлюк обґрунтував доцільність дослідження інформаційної аналітики на основі використання пізнавальних можливостей семіотичного підходу. Керівник центру комп'ютеризації НБУВ, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, Л.Й. Костенко висвітлив різноманітний досвід НБУВ з інформаційного обслуговування наукових досліджень НАН України на основі новітніх технологій.

Зав. кафедри КНУКІМ, доктор історичних наук, доцент В.В. Бездрабко виклала основні положення історіографічного аналізу розвитку українського документознавства. Професор НАКККіМ, доктор історичних наук Г.В. Папакін обґрунтував доцільність розширення наукового інструментарію документознавства шляхом розробки її нового методологічного напрямку – документознавчої герменевтики.

Завідувач відділу документознавства УНДІАСД, професор НАКККіМ, доктор історичних наук С.Г. Кулешов проінформував про хід роботи з перероблення Державного класифікатора управлінської документації України.

Професор РДГУ, доктор історичних наук Г.М. Швецова-Водка детально проаналізувала термінологію документознавства в цілому, та її складової частини теорії документальних комунікації зокрема. Знаний російський учасник докторант МГУКИ, кандидат історичних наук, доцент Е.О. Плешкевич зупинився на аналізі документа як базової складової інформаційної діяльності та комунікаційного процесу. Науковий співробітник БЕЛТНІДАД Н.С. Максимова проаналізувала вплив розвитку міжнародної стандартизації з керування документацією на діловодство в республіці Білорусь. Постійний учасник конференцій С.В. Сілков ґрунтовно проаналізував Закон республіки Білорусь «Про електронний документ і електронний цифровий підпис».

Директор УНДІАСД, професор НАКККіМ, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник І.М. Мага розглянула рейтингування діяльності архівів як функцію архівного менеджменту.

Доповідь доктора педагогічних наук, професора Краснодарського державного університету культури і мистецтв Т.О. Новоженової присвячена комплексному аналізу розвитку методологічних засад метабібліографії.

Завідувач відділу НБУВ, доктор історичних наук, професор Г.І. Ковальчук здійснила плідну спробу аналізу документознавчої діяльності УНІК.

Професор української академії друкарства, м. Львів, кандидат філософських наук, доцент Н.І. Черниш виклала концепцію видання української радянської енциклопедії (1930-1933 років), яка у зв'язку із кардинальною зміною політичної ситуації, на жаль, не була реалізована.

Проблеми підготовки документознавців розглядались у доповідях професора Томського державного університету, доктора історичних наук О.А. Харусь і доцента Східноєвропейського університету економіки і менеджменту (м. Черкаси) І.В. Захарової. Проблемним питанням розвитку вищої бібліотечної освіти в Росії присвячена доповідь декана Казаського ДУКіМ, доктора педагогічних наук, професора О.А. Колягіної.

Президент асоціації секретарів і офіс-менеджерів України, головний редактор журналу «Кадровик» І.А. Іванченко висвітлила досвід спільної роботи асоціації та кафедри документальних комунікацій НАКККіМ із підвищення кваліфікації працівників кадрових і ділових служб України.

Пленарне засідання завершилось презентацією книги М.С. Слободяника «Бібліотека. Документ. Комунікації: вибрані праці». – К., 2010.

У роботі секції «Наукове забезпечення бібліотечної діяльності» (керівники – генеральний директор НПБУ Т.І. Вилегжаніна та кандидат історичних наук, доцент, професор НАКККіМ О.Б. Виноградова) було заслухано 30 доповідей і повідомлень.

Зупинимося на короткому аналізі найбільш важливих, на нашу думку, розвідок. Директор інституту бібліотекознавства НБУВ, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник О.В. Воскобойнікова-Гузєва розглянула розвиток організаційних структур сучасного інформаційно-бібліотечного комплексу.

Заступник директора НТБ НТТУ «КПІ» В.М. Волинець розглянула проблеми формування електронної бібліотеки у цій провідній вишівській бібліотеці України.

Перспективи створення електронної бібліотеки колекцій та зібрань визначені в доповіді с.н.с. НБУВ, кандидата історичних наук Т.Е. М'яскової.

Можливості обслуговування користувачів бібліотеки електронними газетами проаналізувала завідувач відділу НБУВ, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Н.Ф. Самохіна.

Яскраво виражений теоретичний характер мала доповідь завідувача кафедри ХДАК, доктора наук із соціальних комунікацій І.О. Давидової, яка обґрунтувала можливості інноваційного розвитку бібліотек як складової цілісної системи соціальних комунікацій суспільства.

Цікавими були доповіді російських бібліотекознавців. Зокрема, А.С. Амінева висвітлила досвід Башкірської спеціальної бібліотеки для сліпих із забезпечення доступу до

інформації людей з обмеженими фізичними можливостями. Професор МДУКіМ, доктор педагогічних наук М.М. Глазков повідомив про маловідомі факти з біографії визнаного російського бібліографа М.В. Здобнова. В доповіді старшого викладача Орловського державного інституту мистецтв і культури О.Л. Єсіпова проаналізована окупаційна політика фашистської пропаганди засобами бібліотечної діяльності в період Великої Вітчизняної війни.

У роботі секції «Теоретичні проблеми документознавства» (керівники – професори С.Г. Кулешов і М.С. Слободяник), взяли участь 33 учасники конференції. В доповіді М.С. Слободяника проаналізовані відносно нові напрями і дискусійні проблеми сучасної науки про документ. Серед них – виділена теорія керування документації, як базові по відношенню до спеціального документознавства (що вивчає основні види документів), та галузевого документознавства. Електронне документознавство розглянуто в доповіді з позицій інноватики.

М.С. Слободяник вкотре не погодився з концепцією професора Ю.М. Столярова щодо паралельного існування двох наук про документ. Доповідач обґрунтував власну позицію, за якої документознавство і документологія є синонімами.

Заслугує підтримки інтерес до методологічних проблем документознавства аспірантів НАКККіМ. Зокрема, О.В. Клименко запропонувала оригінальну методологію дослідження документальних комунікацій; В.В. Добровольська, обґрунтувала модель системи керування документацією. М.В. Комова, кандидат філологічних наук, доцент, зав. кафедри Національного університету «Львівська політехніка» здійснила плідну спробу аналізу керування документацією як компоненту системи управління якістю. Доценти НАУ С.В. Литвинська і С.В. Харченко зупинилися на дискусійних питаннях розробки загальної класифікації документів, та обґрунтували власну концепцію щодо розв'язання цієї складної проблеми. Доцент Краснодарського ДУКіМ, кандидат педагогічних наук Н.Г. Щерба розглянула шляхи гармонізації російських стандартів СІБД з міжнародними стандартами.

У роботі секції взяла участь велика група аспірантів і здобувачів УНДІАСД і НАКККіМ. Слід підтримати певні зміни, що відбуваються у проблематиці аспірантських досліджень. Зокрема, Ю.С. Ковтонюк розглянув перспективні напрями розвитку електронного документознавства. О.В. Лаба зупинилася на термінологічних питаннях електронного діловодства. А.Ю. Слизький комплексно розглянув процес відбору на державне зберігання документів, ліквідованих юридичних осіб. Різноманітні документознавчі дослідження ведуться у НАКККіМ. Зокрема, Л.А. Сокур репрезентувала державну політику України у сфері діловодства. Ю.П. Якимюк зупинилася на особливостях документаційного забезпечення управління в сучасних корпоративних об'єднаннях. Історії

розвитку діловодства в Україні у 20-30-х рр. були присвячені доповіді В.В. Бончевої та Н.В. Сальнікової. Аналізу туризму як об'єкта документаційного забезпечення управління присвячено повідомлення А.Г. Матвієнко. Оригінальний аналіз документаційного забезпечення діяльності підприємства – гіганта ВАТ «МК»Азовсталь» – здійснив В.О. Кудлай. Заслуговують підтримки і виступи студентів НАКККиМ – учасників Всеукраїнської наукової конференції, яка щорічно організується у Академії, – О.Е. Пакули та М.М. Юди.

У роботі секції «Інформологія. Інформаційна діяльність. Інформаційні технології (наукові керівники – к.п.н., доцент Г.В. Власова, та к.т.н., с.н.с. Л.Й. Костенко) взяв участь 21 доповідач. Суттєвий теоретичний інтерес і практичне значення має доповідь кандидата історичних наук, наукового співробітника НБУВ. Д.В.Солов'яненко, який здійснив комплексний аналіз цитування в соціогуманітарній сфері, як показник міжнародного визнання науковців. У спільній доповіді завідувача кафедри РДГУ, кандидата педагогічних наук, доцента Г.В. Сілкової та викладача РДГУ О.В. Бережняк проаналізовано стан інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів місцевої влади в Рівненській області. Аспірантка ХДАК О.В. Смага здійснила моніторинг управлінських документопотоків у освіті і запропонувала модель аналітичної системи проведення такого моніторингу. Доцент Кременчуцького державного університету О.М. Тур розглянула вплив лінгвістичних інновацій на комфортність Інтернет-спілкування. Старший викладач цього самого вишу В.І. Дудка проаналізував колекції несистемних документних фондів як складову інтегрованого інформаційного простору України.

Т.В. Симоненко, молодший науковий співробітник НБУВ, здійснила наукометричний аналіз використання депозитарію «Наукова періодика України», та його місце у системі інформаційних ресурсів НБУВ. Суттєвий інтерес і перспективи для подальшого розвитку має проблема мережевого етикету в системі електронних комунікацій і розглянута у доповіді магістра НАКККиМ О.М. Бартош.

У роботі секції «Безперервна освіта спеціалістів документально-інформаційної сфери» (керівники: доктор педагогічних наук, професор КНУКІМ О.В. Матвієнко, кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри НАУ В.М. Варенко) взяли участь 18 доповідачів. Удосконаленню документознавчої освіти присвячені теоретичні доповіді професора О.В. Матвієнко та здобувача НАКККиМ Н.В. Власової. З практикою підготовки документознавців у своїх вишах познайомили учасників конференції В.М. Варенко і доцент національної металургійної Академії України, м. Дніпропетровськ – К.А. Прокоф'єва. На аналізі проблем викладання комп'ютерних дисциплін на гуманітарних факультетах вишів зупинився доцент Національної академії державного управління при Президентіві України, кандидат технічних наук П.С. Шпиґа.

Група доповідачів розглянула зміст нових навчальних дисциплін. Кандидат історичних наук, доцент НАКККіМ Т.Г. Боряк висвітлила досвід розробки і викладання авторського курсу «Документальна Україніка»; кандидат історичних наук, старший викладач НАКККіМ О.А. Політова – «Теорія документальних потоків»; викладач РДГУ О.В. Попчук – «Організація представницьких заходів». У роботі секції «Книгознавство. Бібліографознавство. Видавнича діяльність» (керівники секції: Н.І. Черниш, кандидат філософських наук, доцент, професор Української академії друкарства і Ж.М. Ковба, кандидат історичних наук, доцент НТУУ «КПІ») взяли участь 17 доповідачів. У гостро полемічній доповіді кандидата педагогічних наук, професора, завідувача кафедри ХДАК М.А. Низового проаналізована друкарська спадщина Івана Федорова (Федоровича) та роль цієї яскравої особистості в історії видавничої справи України і Росії. У доповідях професора КНУКіМ, кандидата економічних наук, доцента Г.П. Грет і доцента Ж.М. Ковби розглянуті актуальні проблеми книгорозповсюдження в Україні. Аналізу проблематики електронних видань присвячені доповіді викладачів РДГУ Д.В. Карпюка і М.Б. Шатрової, старшого викладача НТУУ «КПІ» Л.П. Шендерівської та студентки цього самого вишу О.В. Польової. Різноманітна бібліографічна діяльність Книжкової Палати України репрезентована в доповідях заступника директора цієї установи Г.О. Гуцол, зав. відділом Г.М. Плиси і старшого наукового співробітника О.В. Петренко. Типологічний характеристиці науково-допоміжних бібліографічних покажчиків України присвячена доповідь М.І. Женченко, кандидата наук із соціальних комунікацій, викладача КНУ ім. Тараса Шевченка. Заслужують підтримки наукові розвідки студентки НАКККіМ Ю.Л. Лісовської з комплексного аналізу покажчика цитованої літератури SSI.

У роботі секції «Інформаційні ресурси національного архівного фонду України» (керівники: доктор історичних наук, професор НАКККіМ Г.В. Папакін і к.і.н., с.н.с., професор НАКККіМ Н.М. Хрестова) взяли участь 18 доповідачів. У теоретичній доповіді Н.М. Хрестової розглянуті питання подальшого розвитку архівного інформаційного простору України. Старший викладач НАКККіМ О.М. Збанацька запропонувала оригінальну систему тезаурусів для архівних інформаційно-пошукових систем. Аспірантка НАКККіМ С.М. Зозуля проаналізувала термінологічні питання міждисциплінарних зв'язків архівознавства. Аспірантка НАКККіМ Н.С. Меньківська висвітлила стан правового регулювання інформаційної діяльності державних архівів України. Інноваційний характер мала доповідь аспіранта НАКККіМ К.С. Піхотенка присвячена використанню можливостей новітніх технологій в експертизі цінності архівних документів.

Провідний спеціаліст Держкомархіву України О.Г. Саприкіна запропонувала оригінальну класифікацію фотодокументів Національного архівного фонду України.

Аспірантка НАКККіМ О.А. Хандошко зупинилася на особливостях експертизи цінності аудіовізуальних документів. Можливості використання архівних фондів НБУВ для підготовки словника діячів бібліотечної справи України проаналізувала молодший науковий співробітник НБУВ Л.В. Гарбар. Науково-довідковий апарат архівних фондів наукових установ НАН України проаналізувала молодший науковий співробітник НБУВ О.В. Січова.

Проведений у НАКККіМ науковий форум засвідчив важливість і перспективність міждисциплінарних комунікацій вчених, що працюють у різних напрямках системи соціальних комунікацій.